

Uredništvo in upraviteljstvo v Ptuj
v gledališkem poslopu.

Štajerc izhaja vsaki drugi petek,
datiran z dne naslednje nedelje.

Dopisi dobrodošli.

Rokopisi se ne vračajo in se morajo
najdalje do ponedeljka pred izdajo do-
točne številke vposlati.

Štajerc.

Posamezna številka velja v Ptuj za
celo leto K 1.— s poštnino K 1.20.
Za inserate uredništvo in upraviteljstvo
ni odgovorno.

Cena za oznanila za:

1 stran K 32.—, $\frac{1}{2}$ strani K 16.—,
 $\frac{1}{4}$ strani K 8.—, $\frac{1}{8}$ strani K 4.—,
 $\frac{1}{16}$ strani K 2.—, $\frac{1}{32}$ strani K 1.—
Pri večkratnem oznanilu posebno zni-
žana cena.

Štev. 9.

V Ptuj v nedeljo dne 4. maja 1902.

III. letnik.

Klerikalizmus in vera.

(Dalje.)

Videli smo toraj kako so nastale prve korenine duhovne države, in kje je iskati začetek klerikalizma, toraj že v davnih časih, že v starem veku. Omenil sem vam že tudi, da je bila vsa omika, vso znanje v srednjem veku v rokah menihov toraj v kloštrah. Ni se nam toraj čuditi, da se je klerikalizem tako utrdil. A prišlo pa je tu takò le. Duhovniki so bili že od prvih časov vzgojitelji knezov, kraljev in cesarjev. Papeži so sevè dobili naenkrat neko avtoriteto, višji osební upliv na vse posvetne države. Saj vam je morda znano, da je neki mogočni nemški vladar, kateremu so bile podvržene malone vse sedajne evropske države, nekemu papežu držal konja, ko ga je ta zajahati hotel. Kako pa se je vendar le včasih tudi s svetim stolom v Rimu gospodarilo, bodete lahko sprevideli, ako vam povem, da so bili celo papeži na prestolu sevè iz kneževih ali cesarskih rodbin, kateri še dvajsti let niso bili stari.

Saj je res, in znano nam je morda tudi, da se je ljudstvo in boljša duhovčina proti temu upiralo. Zvolili pa so si zato svoje može, svoje papeže in

Kako je postal zidarjev Tina bogat.

V nekem kraju onkraj brega je živel svoje dni zidar, kateri ni nič družega želel, kakor, da bi bil bogat. Zato pa si misli necega dne, hajd s trebuhom za kruhom, to je, za denarjem. In res, posrečilo se mu je; prinesel je čez leto in dan mnogo denarja na dom. „Ti Jera, si čula?“ tako reče svoji ženi, „ti Jera, zdaj sva poplačala dolgove in tukaj še imava sto goldinarjev. Jaz pojdem zdaj nazaj delat, a ti pa shrani ta denar dobro, ker ga bodeva potem potrebovala, ako pridejo k nam glad, potreba in skrb hiši. — Zunaj pod oknom pa so stali trije popotniki in so vse to slišali. Ko zidar odide, stopijo ti popotniki v hišo! „Mamica, srečo dobro! Mi smo prišli k vam!“ „Kaj pa bi radi, povpraša dobrovolno, milo- rčna Jera tuje in kdo ste?“ „Jaz Glad“, reče prvi. Jaz sem Potreba“, reče drugi in tretji pa reče: Jaz sem Skrb“. „O, dober dan, ste že tukaj?“ zaklikne Jera. „Tine mi je pustil za vas sto goldinarjev,

tako se je zgodilo, da je bilo naenkrat več Kristusovih naslednikov, to je papežev. Enkrat celo trije. Zdaj si oglejmo klerikalizem.

„Mir vam bodi!“ je pozdravil večni Odršenik po svojem vstajenju svoje učence in apostole! Toraj bodite složni, ne delajte nemirov in prepirov. A klerikalizem? Koliko krvi, nedolžne krvi je teklo radi njega! S pomočjo duhovnov so širili posvetni knezi in cesarji vero, a ne kakor je Kristus rekel „idite in učite vse narode“, toraj mirno, z lepim, temveč, širili so njo — z mečem! Z mečem v roki se je širila naša sveta vera, polna naukov ljubezni, tudi po uplivu klerikalizma najbolj celo pod cesarjem Karlom Velikim. Kdor ni hotel verjeti, moral je umreti.

Neizbrisivi največji madež na celem zgodovinskem obnebu ima — klerikalizem na vesti, ker on je povzročil strašno prelivanje krvi, katero je zakrivila takozvana inkvizicija. Španski kralj, kateri je lahko rekel, da je tako bogat, da v njegovem kraljestvu solnce nigdar ne zajde, je po inkviziciji, torej pod uplivom klerikalizma, dal tisoče in tisoče ljudi zažgati, ali pa drugače s sveta spraviti, in vse to za svete vere voljo, koji največji znak je — ljubezen! Nero in Buziris, grozovitneža prve vrste, nista morda prelila

tukaj jih imate!“ Popotniki se lepo zahvalijo za denar in odidejo. Ko zidar zopet pride domov, povpraša, kje da ima Jera onih sto goldinarjev. Jera pove, da jih je dala onim trem, kakor je bil zidar ukazal. „O ti prismukjeno babše, to so bili goljufi, pa ne glad, potreba in skrb. Kaj početi, da dobim zopet svojih sto goldinarjev nazaj?“

Zidar misli in misli, potem pa se napoti za prekanjenci in zares v bližnji krčmi najde vse tri. Delal pa se je tako, kakor da bi od vsega ničesar ne vedel in začel je pri svoji mizi pošteno piti in jesti. Ko si ga je bil že dovolj privoščil, stisne krčmarju tiho in tako, da ga od onih treh ni nihče videl, denar za vino in pečenke v roko. Krčmar ga prijazno povpraša, ako še česar želi. Zidar pa reče: „Ne!“ Čez nekoliko časa izpije svoje vino, potem pa prime svoj klobuk in ga obrne na glavi tako, da je bilo pero, katero je imel zadi za klobukom, spredaj nad čelom. „Je vse plačano?“ zakriči zidar. Krčmar se mu nakloni in reče: „Hvala, vse je plačano,

toliko krvi, kakor inkvizicija, tudi nedolžne krvi in vse to pod uplivom klerikalizma. Zakaj, saj je neodvržena zgodovinska resnica, da je klerikalizem izgojil inkvizicijo, da je bila v rokah — duhovnov svete katoliške vere. Inkvizicija, preiskovanje, bi morda predstavili to latinsko besedo, je pustila vsakega, kateri ni bil katoliške vere, recimo raji boljše, kateri ni bil popolnoma podvržen duhovni moči, toraj klerikalizmu — zažgati, češ da je „copernjak.“ Grozno človeka pretresa ako čita, da so duhovniki, lastnoročno, toraj nasledniki svetih učencev in apostolov Kristusovih, da so lastnoročno včasih zažigali gromado s smolo polito, na katerej je stal tak obsojonec. Videl sem nekoč podobo iz teh temnih časov človeštva, na kateri je bilo narisano to postopanje: Mlada deklica kleči na gromadi! Roki ima sklenjeni, očesi obrnjeni proti nebesom in ustnice šepetejo molitev! Plamen pa šviga po njej. Okoli nje pa stoji ljudstvo, da, celo menihi, duhovni svete naše vere in zadovoljnim nasmehom na tolstih obrazih zrejo na trpeče ubogo človeško bitje, katero je v svojem še morda ne 18 letu toliko zacoprlo, da mora zgoreti. Lepota njena je bil njen padec, njena krivda, morda celo njena „copernija!“

Kakor nam pravi sveto evangelje, pribežala je prešetnica k večnemu Odrešeniku, ker so njo hoteli po judovski postavi, toraj po postavi Judje, in njih duhovniki kamnati. Gospod, večni naš Odrešenik pa jim je rekel: „Kdor od vas je brez greha, naj vrže prvi kamen na njo!“ In glej, Judje so odišli in niso kamnali prešetnice! Ta pa je stala pred nebeškim svojim zagovornikom, napolnjena z občudovanjem od straha trepetoča, boječa se še morda od njega kake kazni! In kako je Kristus kaznoval? — Milo jo je pogledal in ji rekel: „Idi in ne greši več!“ Kaka razlika! Kdor me hoče razumeti, me bode tudi gotovo razumel.

Že od davnih časov je bila sveta dežela, to je Palestina in Jeruzalem v rokah nevernikov. Sprožila

le popravite si klobuk zopet nazaj! „Zidar si popravi zopet klobuk in odide. Trije popotniki pa, kateri so bili zidarjevo Jero opetnajstili, so videli vse. Ko je zidar odišel, poplačajo in potegnejo za njim! „Koliko hočeš imeti za tvoj klobuk, s katerim se tako lahko plača?“ Tako vprašajo zidarja. Ta jim reče, da ga ne more ceneje dati, kakor za dve sto goldinarjev. In glej, našteli so mu jih in so odišli veseli, da so dobili tako veliko vredno stvar za tako malo denarja. Šli so v drugo krčmo. Tam so jedli in pili, kar se je najbolj dalo in ko so imeli zadosti, postavi najstarejši zidarjev klobuk na glavo in vpraša krčmarja: „Je vse plačano?“ „Ne!“ reče krčmar, saj še niste ničesar plačali!“ „Daj sem klobuk“, reče drugi „ti nič ne znaš, jaz sem videl prav, kako je napravil zidar.“ Drugi poskusi in obrača klobuk gor in dol, a vendar je krčmar vedno trdil, da ni še nič plačano. Skusil je tretji, a tudi ta zastonj! Krčmar pa je mislil, da se norčujejo ž njega, pozval je svoje hlapce in ti so vse tri pošteno natepli in jim pomagali iz krčme. Videli so toraj, da jih je zidar prekanil in

se je toraj misel že rano, v sredjem veku, da bi se osvobodila. Da pritrdim, bilo bi dobro, ako bi bila oproščena ta dežela jarma nevernikov, ako bi bila podložna kakemu katoliškemu knezu. A glej tudi v tej misli je šel klerikalizem zopet predaleč. Povzročil je v srednjem veku velike in dolgotrajne vojske, katere nazivlje zgodovina križarske vojske, po znamenju križa, katera je nosil na prsih vsaki boritelj v teh vojskah. Malone po celi Evropi so se zbirali knezi, vitezi in plemenitaši, da bi odrinili tje v svete deželo!

In glej tisoči in tisoči vseh teh je padlo, zopet pod uplivom klerikalizma, tam doli v Palestini, daleč od svojega doma in to vse — zastonj! Zakaj dežela še je danes pod turškim jarmom, toraj v rokah nevernikov. Kako zagrizeno je postopal klerikalizem v teh vojskah, bode pač vsaki lahko sprevidel, ako vam povem, da se je pod njegovem uplivom, potem ko že ni nihče od odrastlih hotel sprejeti križa, toraj iti v boj za Palestino, zbral tisoče in tisoče — otrok, kojih nekateri niso bili stari niti 15 let. In ti naj grejo in osvobodijo sveto deželo, kar je že toliko možakov toda zastonj in brez vsega uspeha bilo poskusilo? To je bila i v zgodovini tako imenovana „otročka križarska vojska,“ nerazumljiva bedarija v zgodovini povzročena samo od klerikalizma. Od teh otrok namreč ni prišel skoraj nobeden več domov, pa še tudi malokateri v Palestino. Sevè ravnal se je klerikalizem pri tem po besedah večnega Odrešenika, ki pravi „Pustite male k meni, ker njih je nebeško kraljstvo!“ Zato jih je spravil pod nož in sploh v smrt, češ, tako bodejo zivali poprej tam gori nad zvezdami nebeško veselje.

(Konec prihodnjic.)

Burski komandant v Ptujju.

Dne 24. aprila je bil v Ptujju burski vodja (komandant) gospod Jooste, kateri je bil od začetka vojske v Južni Afriki, skoraj do najnovejših bitk

da je dobil, ne le svojih sto goldinarjev nazaj, temveč še njih bornih sto. Šli so toraj k njemu. Ta pa jih je že od daleč videl iti in se je hitro dogovoril s svojo ženo. „Jera, jaz se bodem vlegel in ti reči, da sem mrtev! Tine se vleže in Jera ga pokrije z belimi prti. Ko pa pridejo zopet popotniki jezni in hudi, da jih je zidar goljufal, stala je Jera vsa zajokana pri vratih in jim je klicala že nasproti: Moj mož je mrtev, joj meni, čisto je mrtev: „Mi mu bomo že pomagali, da bode vstal, ta goljuf“, tako so govorili popotniki, ko pa so ga videli zares pokritega s prti, začeli so Jero tolažiti in res, Jera se je potolažila in si je pobrisala debele solze. Naenkrat pa reče Jera: „Dragi prijatelji ako mi hočete pomagati, pa ga bodem zopet zbudila. Ravno zdaj se spominjam, da mi je dala teta pred mnogimi leti tako palico, s katero se dajo mrtvi obuditi!“ Tako reče in leti na dilje ter prinese debelo leskovo palico. „Prosim držite mojega ubogega mrtvega moža!“ Popotniki primejo zidarja in Jera ga potegne pošteno trikrat s palico, kakor je bil dolg in širok. „O ti hencano

sam kot poveljnik neke večje čete Burov. Ker nas bode gotovo vsakega zanimalo zopet nekaj zvedeti od junaških Burov in o tej že tako dolgi čas trajajoči vojski, hočemo vam tukaj napisati, kaj je gosp. Jooste kot vodja Burov, pred veliko množico poslušalcev o tej vojski govoril in poročal. Njegovo poročilo se je nekako tako glasilo:

Najprvič je Jooste razmere orisal, katere so vladale že od časa v Južni Afriki, v katerem so se preselili Buri v njo. Buri, ime samo na sebi pomeni kmetje, in to je gospod Jooste tudi povdarjal, da so sami kmetje, so se preselili v Južno Afriko, zapustivši svojo domovino, večina z Holanda. Tam so začeli z motiko v roki, vso svoje premoženje na vozu, katerega so peljali volji, obdelovati tujo, njim popolnoma neznano zemljo. Ker so bili kraji rodovitni in Buri delavni, se je stanje izseljencev v kratkem jako poboljšalo. Lakomni Angleži pa, kateri gledijo samo, kje si bi podvrgli bogate dežele, so tudi hoteli Bure po stari svoji navadi podjarmiti. „Zato pa ne trpi naša vojska“ — tako se glasè besede gospoda Joosta — „dve in pol let, temveč naš boj proti Angležem že trpi 80 let.“ Iz Natala so Angleži prognali Bure v prosto državo Oranje, potem so se Buri morali vojskovati proti njim leta 1877. Leta 1881 so Buri premagali Angleže, a kakor reče Jooste, vse te prejšnje vojske so bile čisto drugače, kakor je dandanašna, ker tedaj so bili Angleži pošteni, ker so stali na njihovem krmilu možje, kateri so bili, kakor na primer Gladstone tudi pošteni. Dandanes pa vsem Angležem ni za ljudstvo, ni za Burske kmete, temveč samo za bogate zlate rudnike Burov in za rudnike dragocenih kamenov Burske dežele. Radi tega so začeli Angleži že pred skoraj tremi letami zbirati na burskih mejah svoje vojake. Buri seve so takoj sprevidili kam pes tace molí in radi tega se je pričela ta dolgotrajna vojska. — Zdaj pa vam bomo po besedah burskega poveljnika samega označili to vojsko, ozirojoč se tudi nekaj

babše“, zakriči Tine in skoči po konci. „Mrtev sem in ti še me biješ!“ Popotniki so se silno prestrašili in so zbežali. Čez en čas pa pridejo vendar nazaj gledat, ali je zidar zares živ. In glej! Tina je sedel pri mizi in jedel klobase, kakor se vsak drugi živ človek trudi s takim težkim delom. „Koliko pa velja ta palica?“ povprašajo vsi iz enega grla. „Te palice ne dam“, reče Tine. Ker pa so ga vsi trije lepo prosili, naj jim vendar to palico odda, reče jim zidar: „No, pa naj bo, ker že s klobukom ni bilo vse v redu, dajte sto goldinarjev za njo!“ Ti trije pa veseli, da dobijo tako palico tako po ceni, naštejejo hitro denar in odidejo. — V tistem kraju pa je bila umrla kraljeva hči in popotniki so to zvedeli in so šli, da bi jo s svojo palico zbudili, da bi si tako, seve zaslužili mnogo denarja. Prvi udari s palico trikrat po njej, a ona se ne gane. Zdaj drugi ukaže služabnikom naj jo držijo in on udari tudi trikrat. Pa vse zastonj. Zdaj še udari tretji, pa tudi brez uspeha. Kralj se razjezi, pokliče svoje biriče in pusti vse tri prav pošteno naklestiti, tako da so se komaj privlekli k

na burske razmere in kraje. Dežela Burov je skoraj taka, kakor so naši kraji, sevè brez tolikih bregov, bolj ravnina. Sedaj v aprilu ali v maju, ko pri nas vse cvete in stoji vsak grm v svoji najlepši obleki, imajo Buri temne deževne dneve in po noči brije ostra in huda burja. Burski otrok mora jezdit 15 do 20 ur daleč v šolo, in to popolnom sam; v šoli ostane po teden dni, ker drugi morajo doma biti vsi pri delu. Sevè da ima že od prve mladosti še komaj 8 do 10 let star s seboj puško v obrambo proti divjim zverinam, in to ne le dečki, temveč tudi dekleta. Mati vzgoji otroka do teh let, ona mu je vse, da celó zdravnik, saj je pot do najbližnjega zdravnika navadno 2 do 300 kilometrov dolga, toraj recimo čez 50 ur peš hoda. Ni se nam toraj čuditi, da stojè med odraslimi možmi med starci celo 10—15 let stari fantje v največjem ognju, to je tam, kjer kapljejo najgostejše angleške krogle. Vojakov nimajo Buri; njihovo celo vojaštvo pri začetku vojske je zneslo samo kakih 800 kanonirov. Burski vojaki so toraj kmetje sami, in njihova deca, da večkrat stoje v njihovih vrstah celo ženske. Vsi ti so pod poveljem oficirov, kateri pa zopet niso nič družega, kakor sami kmetje, k večjemu državni služabniki. Pri veliki bitki ob Tugelu, kjer so Buri tako sijajno natepli Angleže, je bilo povelje burskega generala, toraj najvišjega poveljnika: „Poprej ne sme nihče vstreliti, dokler jaz sam ne bodem napravil prvega strela!“

Toraj kmetje se bojujejo za svoje najsvetejše svetinje, za obstanek svojega roda, za svoj dom, za svoje žene, otroke, za svojo vero! — Kako vse drugače je pri Angležih! Tudi ti nimajo takih vojakov, kakor jih imamo na primer mi. Vsi Angleški vojaki se vojskujejo za denar. Vsak vojak Angležev dobi povprečno plačano na dan 6 do 7 goldinarjev, kar pa ni po vojskinih razmerah in gledè dragote v Južni Afriki itak preveliko. Ta vojak se toraj ne vojskuje za domovino, temveč za denar, in — žalibože za — žganje. „Ti-

k zidarju nazaj, da bi se nad njim maščevali. Ta seveda je vedel, kaj se bode zgodilo. Že od daleč daleč jih vidi Jera priti. „Kje je tvoj goljufivi mož?“ zakriči prvi. Jera reče čisto mirno: „Tam gori na bregu je, ker mora zdravje kuhati!“ Ti pojdejo vsi razburjeni k našemu Tinu ter so ga hoteli nabiti. „Kaj meni mar, če me prav ubijete“, reče Tine. Ako me celega stepete, jaz imam tukaj v kotlu zdravje in se lahko ozdravim! Pa vi se mi zdite tudi nekako bolehavni, počakajte toraj, da najprej ozdravim vas. Kuhal pa je zidar v kotlu smolo, katera je tačas ravno najlepše vrelo. „Ako nas ne bodeš goljufal, no pa nas ozdravi, ker si ti kriv naše bolezní.“ In prvi stopi k zidarju. Ta mu vlije veliki lonc vrele smole za vrat. „Joj meni, joj meni, kriči ta in leti z brega navzdol, čeprav prej od batin ni mogel hitro hoditi. „Še meni vlij, meni zdravja“, prosi drugi in zidar še njemu vlije. Tretji je že komaj čakal, da bi prišel na vrsto. „No, ker si ti zadnji, in se mi zdiš najbolj bolehavni, bodeš dobil največjo porcijo zdravja!“ Tako reče Tine in še njemu vsiple polni lonc za

soče in tisoče angleških grobov najdeš v Afriki“, reče gospod burski komandant Jooste, „katere je povzročila pijanšina in sicer žganjična pijanšina angleških oficirjev in sevè tudi angleških najetih plačanih vojakov.“ Ni se nam toraj čuditi, da tako grozovitno ravna Angleži z Burskimi ženami, katere prisilijo celo k nečistosti, ni se nam čuditi, da je bilo — umorjeno toliko Burskih starcev in otrok, kateri še niti govoriti niso znali. Pred kratkem je moral Kičener, angleški najvišji povelnik, kakor se spominjajo naši bralci, čeprav prisiljen, obsoditi angleškega oficirja (lajtnanta) radi ropanja in radi več umorov v smrt. Ta oficir je bil prej ko se je vojska začela — kovač!

Neki angleški oficir sam piše v angleškem listu, kako se ravna z mladimi burskimi ženskami in dekletami tako le: „V Pretoriji (toraj v glavnem mestu) prisilijo se mlade ženske še stare komaj 12 do 16 let, od oficirjev in od prostakov k nečistosti. Videl sem deklico, kateri se je posrečilo oditi, ko je bila par mesecev ujeta. Stara je bila ta deklica morda kakih 16 let, a njeni lasje so v teh par mescih postali beli, kakor da bi bila preživela že pol stoletja!“ Kako se postopa z ranjenci nam pove gospod Jooste zopet s svojimi lastnimi besedami. Gospod burski vodja je poročal: „Videl sem sam enega mojih vojakov, kateri je imel osem angleških krogel v svojem telesu in je ležal zvijoč se od strašnih bolečin na zemlji a prišel je Anglež in še ga je prebodel s sulico!“ A dovolj naj bode o vseh teh grozovitnostih! Poglejmo si malo kako se bojujejo Buri proti Angležem. Od začetka vojske je bilo vsih Burov 40 tisoč, sedaj jih je komaj 18 tisoč. Gospod Jooste pravi sam: „Nekaj od teh 40 tisoč jih je opustilo boj, nekaj jih je bolehavnih, nekateri so se vrnili k svojemu delu nazaj, da nas vojake oskrbujejo z živežem, a nekaj jih spava mirno v hladni zemlji, v preljubljeni naši burski domovini, za katero je morala zapustiti večina — mlado svoje življenje.“

vrat. Seveda še je tretji odbežal s svojim zdravjem za prvima dvema in kakor mi je včeraj povedala sosedova Špeta, kateri je bila Jera tetica na tretjem kolenu in Tine stric, ni prišel nobeden več k zidarjemu Tinetu nazaj.

Nekaj listov iz zgodovine kmetskega stanu.

(Spisal M. Kmetskakri.)

Dalje.

V.

Ko ste brali prejšno poglavje, je gotovo rekel marsikoji bralec: „E, kaj, tedanji davki so bili malenkost, ker so se razni pridelki dražje plačevali kakor dandanes!“ Imaš deloma prav, deloma pa se zelo motiš. Kadar je bila sploh dobra letina, bilo je vse blago brez vrednosti. Manjkalo je namreč železnic in dobrih ladij, da bi ga bili mogli po ceni zvoziti v tuje kraje; tudi so bila nekaj mesta majhna,

Kako pa stoji stvar pri Angležih? Dve sto tisoč mož imajo še sedaj v boju, a treba še je, kakor pišejo angleški časopisi, zopet novih vojakov za Afriko.

Kaj ne, to se nam vidi malo smešno? A gotovo je vse gola resnica. Kako pa, da ne more tolika množica tako malo ljudi premagati? Gospod Jooste je razložil to stvar tako le. Buri so v svoji domačiji, vajeni vremenskim spremembam, oni poznajo pote, tako rekoč „vreme in burska dežela (klima) se vojskujejo samé za Bure.“ Zrak v Južni Afriki je tak, da se vidi vnjem vse drugače, kakor pri nas. Ako je na primer, oddaljena kaka stvar od človeka kakih tristo metrov, vidi se to tako, kakor da bi bila oddaljena tisoč metrov. Vsak, kateri je bil vojak, zna, da se mora, ako se hoče streljati na tisoč metrov puška čisto drugače nastaviti, kakor na tri sto metrov. Ta zrak poznajo Buri prav dobro, Angleži pa ne! Zato pa zadene vsaka burska krogla svoj cilj, večina angleških pa pade več sto metrov zadej za Burami v zemljo. Gospod Jooste poroča: „Mi pustimo Angleže priti tako blizu do nas, da slišimo povelje njihovih komandantov, in veseli nas, ako kateri komandira naj se strelja na tisoč ali še več korakov, med tem ko smo mi oddaljeni komaj tri do štiri sto korakov!“

Kako spretni so Buri, bodemo videli iz sledečih poročil gospoda Joosta. Da bi prekanili Angleže, postavijo Buri za kako grmovje ali za kako skalovje palice, na te obesijo svoje široke klobuke, sami pa si poležejo veliko sto metrov v strani v jame. Potem se pa grozno veselijo, kako streljajo Angleži po njegovih klobukih, kako se počasi tem klobukom bližajo. „Mi pa pazimo v takem slučaju na čas, kedar je ugoden“, poroča Gospod Jooste „in začnemo streljati vsi, a ne v klobuke, temveč v angleške glave! Ako nas je premalo in vidimo, da bi cela stvar bila malo nevarna, postrelamo Angležev kolikor jemogoče, potem pa odidemo prej ko Angleži sprevidijo, od koder so prišle zaušnice. Klobuki so seveda navadno prestreljani

vsled česar se ni toliko povpraševalo za poljedelsko robo kakor zdaj. Kadar pa so razne uime uničile trud kmetovih rok, pokončale živinske kuge govedo ali pomandrili divji Turki žitna polja in odpeljali živino, tedaj je bilo vse grozno drago. Včasih se je žito tako podražilo, da kmeti in celo gospodi niso mogli posejati vseh njiv, ker ni bilo mogoče dobiti semena, oziroma, ker nihče ni premogel toliko denarja, da bi ga kupil. Kruh je bil v tako žalostnih časih zelo redka stvar in kmeti niso Boga zastonj prosili: „Daj nam danes naš vsakdanji kruh!“ K pravi moki so mešali zmlete turšičine storže, posušene praprotove korenine in drevesno škorjo. Draginji je navadno sledila lakota, ta dobro znani gost „srečnih“ starih časov. Od leta 1000 do 1499 je ta strašanska šiba božja obiskala našo deželo nič manj kot petdesetkrat; tedaj so umirali ljudje od glada povprečno vsako deséto leto. Draginja je spravljalna kmete v roke brezsrčnih oderuhov, ki so jim potem še to pobrali, kar so pustili gospodovi beriči. Zadolženost poljedelcev je bila v starih časih mnogokrat veliko hujša kakor sedaj.